

OIVALLUS

2

6. Temperamentti on persoonallisuuden kehityksen perusta

Oivallustehtävä

- Mieti, millainen lapsi olet ollut.
- Mitä muistat itse ja mitä sinulle on kerrottu?
- Miten suhtauduit muutokseen, esim. päiväkodin tai koulun aloittamiseen?
- Näkyvätkö nämä piirteet mielestäsi vielä toiminnassasi? Millaisissa tilanteissa?

Temperamentti

- Suhteellisen pysyvistä piirteitä, jotka perustuvat yksilön biologisiin ominaisuuksiin, käytetään nimitystä **temperamentti**.
- Temperamenttipiirteet muotoutuvat geenien pohjalta.
- Elämän aikana temperamenttipiirteet saattavat muuttua. Ne voivat vahvistua tai heikentyä.
- Puhutaan temperamentin ja ympäristön **yhteensopivuudesta**.
- Temperamenttipiirteet saattavat ilmetä eri tavoin eri ikäisinä. Tämä on **ikäkausivaihtelua**.

Temperamenttipiirteitä vauvalla

aktiivisuus	Kuinka aktiivisesti vauva liikkuu? Miten helppoa tai vaikeaa vauvan on olla paikallaan pidempiä aikoja?
rytmisyys	Kuinka säännöllisiä vauvan kehon toiminnot ovat? Onko vauva esimerkiksi uninen tai nälkäinen ennustettaviin aikoihin vuorokaudesta vai vaihtelee rytmä päivän kuluessa?
hyväntuulisuus	Onko vauva yleensä hyväntuulinen ja nauravainen vai sävyttävätkö hänen olemustaan toistuvat mielihapahan tunteet?
uusiin tilanteisiin reagoiminen	Miten vauva reagoi uusissa tilanteissa? Onko hänen ensireaktionensa ihastuneen myönteinen vai varautunut ja pelästynyt? Miten nopeasti ja joustavasti vauva sopeutuu uuteen tilanteeseen?
ärsykeherkkyys	Miten voimakkaita ärsykeitä tarvitaan, jotta vauva reagoi niihin? Miten herkästi lapsi reagoi valoon, ääniin, kuumaan ja kylmään, makuihin, hajuihin tai esimerkiksi vaatteiden karheuteen iholla?
tarkkaavaisuuden kesto	Miten pitkään lapsen huomio pysyy siinä, mitä hän on tekemässä? Miten pitkäksi aikaa lapsi paneutuu johonkin leikkiin tai toimintaan? Kääntyykö lapsen huomio helposti uuteen kohteeseen? Häiritsevääkö uudet virikkeet lapsen keskittymistä?

Arvioi omia temperamenttipiirteitä taulukon pohjalta. Voit myös haastatella vanhempaasi!

Keskusteltavaksi

- Oliko omia temperamenttipiirteitäsi vaikea arvioida?
- Sijoituitko piirteissä ääripäihin vai keskivaiheille?
- Ovatko temperamenttipiirteesi mielestäsi muuttuneet lapsuudesta?
- Onko temperamenttipiirteissäsi tapahtunut **ikäkausivaihtelua**?
- Minkälainen on mielestäsi oman **temperamenttisi** ja **ympäristön yhteensopivuus**?

Palauta mieleen

- Anna esimerkkejä siitä, miten vauvan temperamentti näkyy vauvan käyttäytymisessä.
- Mitä tarkoitetaan temperamentin ja ympäristön yhteensopivuudella?
- Miten ärsykeherkkyys ilmenee vauvalla, kouluikäisellä ja aikuisella?